

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра теорії держави і права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ВЧЕНЬ ПРО ДЕРЖАВУ І ПРАВО**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Право

спеціальність D 8 «Право»

галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Програмні компетентності та результати навчання
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія вчень про державу і право
Викладач (-і)	Саветчук Наталія Михайлівна, викладач кафедри теорії та історії держави і права
Контактний телефон викладача	Саветчук Наталія Михайлівна (0342) 596133
Е-mail викладача	Саветчук Наталія Михайлівна natalisa.savetchuk.@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua При вивченні навчальної дисципліни можуть використовуватись можливості платформ Google Classroom, Google Meet, Zoom та інші.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри. Також можливі консультації шляхом листування через корпоративну електронну пошту.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення вибіркової навчальної дисципліни є державно-правові ідеї та цілісні вчення (доктрини, теорії), їх виникнення, історичний розвиток, зв'язки із сучасністю та суспільною практикою. Проте предметом дослідження даної дисципліни є не всі знання про державу чи право, а лише ті, що їх теоретично обґрунтовано та концептуально викладено.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні основи «Історії вчень про державу і право» як науки та навчальної дисципліни. 2. Вчення філософів про державу і право від найдавніших часів до сьогодення. <p><u>Основними джерелами</u> цієї навчальної дисципліни виступають першоджерела (твори, праці мислителів та науковців), а також – енциклопедії, підручники.</p> <p>Навчальна дисципліна «Історія вчень про державу і право» повинна сприяти усвідомленню студентами процесу формування загальнолюдських державно-правових цінностей та необхідності утвердження в соціальній практиці принципів верховенства права, демократії та правової держави, створення дійових механізмів забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Знання історії світової та вітчизняної державно-правової думки в поєднанні із знаннями, отриманими при вивченні інших юридичних дисциплін будуть сприяти формуванню правової культури майбутніх юристів, забезпечать поєднання набутих теоретичних знань з практикою.</p> <p>Дана навчальна дисципліна повинна надати студентам юристам знання з питань історії розвитку політико-правових доктрин в різних країнах та різні історичні епохи, виявити загальну тенденцію в розвитку поглядів на державу і право, їх еволюцію, співвідношення між ними і на цій основі сформуванню в студентів вміння самостійно аналізувати та застосовувати політико-правові доктрини.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Історія вчень про державу і право» є ознайомити студентів з державно-правовими ідеями, теоріями, концепціями мислителів, філософів, які мали місце в історії; допомогти сформувати науковий світогляд майбутніх юристів; допомогти студентам самостійно аналізувати суспільно-політичні явища сучасності; ознайомити студентів з історією правової думки від найдавніших часів і до сьогодення.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Історія вчень про державу і право» є навчити студентів аналізувати й обґрунтовувати вчення про державу і право різних мислителів з сучасної точки зору; вміти застосовувати на практиці ідеї та теоретичні положення; критично осмислювати негативні моменти, які були в політико-правовій думці на тому чи іншому етапі розвитку нашої держави; побачити цінність ідей, доктрин для сучасного творення нашої незалежної держави; сформувати почуття відповідальності за долю нашої держави; побачити особливості української державно-правової думки та її безсумнівний зв'язок із світовою історією вчень про державу і право; аналізувати джерела мислителів, філософів,</p>	

юристів з питань розуміння держави і права.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями щодо різних підходів до розуміння держави і права, їх походження та призначення.

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій у вченнях мислителів від найдавніших часів до сьогодення.

Фахові компетентності:

Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів на основі вивчення наукових теорій та концепцій мислителів і вчених.

Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній юридичній діяльності.

Програмні результати навчання

- Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
- Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
- Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
- Оцінювати переваги і недоліки аргументів, аналізуючи відому проблему.
- Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами, як усно, так і письмово, правильно вживаючи термінологію.
- Володіти базовими навичками риторики.
- Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
- Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	спеціальність D 8 «Право»	2	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Модуль I. Теоретичні основи «Історія вчень про державу і право» як науки та навчальної дисципліни

Тема № 1. Історія вчень про державу і право як наука і навчальна дисципліна	2	2	6
---	---	---	---

Модуль II. Вчення філософів про державу і право від найдавніших часів до сьогодення			
Тема № 2. Державно-правові вчення в Стародавньому світі	2	2	6
Тема № 3. Особливості вчень про державу і право в епоху Середньовіччя	2	2	6
Тема № 4. Державно-правові вчення в Західній Європі в XV-XVII ст.	2	2	6
Тема № 5. Державно-правові вчення представників французького Просвітництва	-	2	6
Тема № 6. . Вчення про державу і право представників лібералізму у Англії та Франції (XIX ст.)	-	2	6
Тема № 7. Державно-правові вчення в Німеччині (кінець XVIII-поч. XIX ст.)	-	2	6
Тема № 8. Становлення та розвиток вітчизняної державно-правової думки.	2	2	6
Тема № 9. Державно-правова думка США періоду боротьби за незалежність	-	2	6
Тема № 10. Західноєвропейські державно-правові концепції XX ст.	-	2	6
ЗАГ.	10	20	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання курсу	Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf , а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf		
Вимоги до письмової роботи	Передбачається виконання 1 письмова модульна контрольна робота (абз.2 пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Робота виконується на останньому семінарському занятті та охоплює всі змістові модулі.. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ). На письмову модульну контрольну роботу виносяться 1 описове завдання, яке оцінюється в 20 балів, друге питання передбачає коротку відповідь на питання і оцінюється максимально в 10 балів; третє питання оцінюється максимально 12 балів; четверте питання – тестове, оцінюється у 8 балів. Максимальна кількість балів за письмову роботу – 50 (пп. 2.6.1 МРПОУ)..		

Семінарські заняття	Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри теорії та історії держави і права https://kttidip.cnu.edu.ua/denna-forma-5/ , а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ).
Умови допуску до підсумкового контролю	Студенту виставляється залік за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ).
Підсумковий контроль	Залік. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимально 100 балів (пп. 2.6.1–2.6.3 МРПОУ).
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u> Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмових модульних контрольних робіт) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ).</p> <p>За бажанням (для отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види, інструкції щодо виконання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри https://kttidip.cnu.edu.ua/denna-forma-5/</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u> Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf, усвідомлюючи наслідки порушення.</p> <p>Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universitytet.pdf.</p> <p><u>Відвідування занять:</u> Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. п. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. п. 3.1.2 МРПОУ).</p> <p><u>Неформальна освіта:</u></p>	

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Історія вчень про державу і право : Підручник / За ред. проф. Г. Т. Демиденка. Харків: Право, 2008. 240 с.
2. Кормич А.І. Історія вчень про державу і право: Навч. посібник. Київ: Правова єдність, 2009. 312 с.
4. Осауленко О.І. Історія вчень про державу і право : посібник для підготовки до іспитів. Київ : Ліпкан О.С., 2010. 196 с.
5. Мироненко О.М. Історія вчень про державу і право: навч. посіб., Київ: ВЦ «Академія», 2010. 456 с.
6. Демиденко Г.Г. Історія вчень про державу і право: курс лекцій. 2-е вид., доп. і змін. Харків: Право, 2018. 414 с.
7. Тетарчук І.В. Історія вчень про державу і право. Навч. посібник для підготовки до іспитів. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 184 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Саветчук Н.М. Методичні вказівки для проведення семінарських занять для студентів денної форми навчання з вибіркової навчальної дисципліни «Історія вчень про державу і право». Івано-Франківськ: Навчально-науковий Юридичний інститут Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2024.
2. Саветчук Н.М. Методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи студентів денної форми навчання з вибіркової навчальної дисципліни «Історія вчень про державу і право». Івано-Франківськ: Навчально-науковий Юридичний інститут Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2024. . <https://kttidip.cnu.edu.ua/> /навчально-методичні-матеріали-2/

Викладач _____ Саветчук Н.М.